نفت و انرژی

پرشدگی سدها به ۳۵ درصد رسید

مدیرکل دفتر اطلاعات و داده‌های آب کشور گفت: با وجود افزایش ۱۱ درصدی بارش ها نسبت به متوسط بلند مدت، به دلیل تداوم خشکسالی های چندساله همچنان منابع آبی در مضیقه قرار دارند به طوری که متوسط پرشدگی سدهای کشور به حدود ۳۵ درصد رسیده است و در شرایط نامطلوبی قرار دارد.

به گزارش زمان به نقل از وزارت نیرو، فیروز قاسم‌زاده روز یکشنبه درباره آخرین وضعیت بارش‌ها در سال آبی جاری با اشاره به افزایش ۱۱ درصدی بارش‌ها نسبت به متوسط بلندمدت و ۷۶ درصدی نسبت به سال گذشته، اظهار کرد: بارش‌های اخیر تنها اثر کوتاه‌مدت دارند و منابع آب کشور همچنان در وضعیتی شکننده قرار گرفته اند به‌گونه‌ای که ۱۹ استان زیر نرمال است.

وی توضیح داد: بررسی آخرین آمار بارش کشور نشان می‌دهد با وجود وقوع سامانه بارشی اخیر و نرمال شدن نسبی شرایط بارشی تا این مقطع، وضعیت منابع آب در بخش‌های زیادی از کشور همچنان شکننده است و بر این اساس، رتبه بارش کشور در مقایسه با دوره آماری بلندمدت ۲۲ از ۵۸ سال آماری است.

وی ادامه داد: اگرچه بارش‌های اخیر در کوتاه‌مدت منجر به بهبود شرایط رطوبتی و افزایش رواناب‌ها شده است، اما از منظر مدیریت منابع آب، این بارش‌ها آثار موقتی داشته و قادر به جبران کسری انباشته ناشی از چند سال خشکسالی متوالی در کشور نیست.

۱۹ استان زیر نرمال بارش

مدیرکل دفتر اطلاعات و داده‌های آب کشور با اشاره به آمار شبکه ایستگاه‌های مبنای وزارت نیرو خاطرنشان کرد: میزان بارش در سال آبی جاری نسبت به متوسط بلندمدت ۱۱ درصد و نسبت به سال گذشته ۷۶ درصد افزایش داشته است. با این حال، براساس آخرین داده‌ها، ۱۹ استان در شرایط زیر نرمال قرار دارند؛ همچنین ۱۰ استان در وضعیت بالای نرمال و ۳ استان در محدوده نرمال، بارش دریافت کرده‌اند.

قاسم زاده ادامه داد: استان‌های هرمزگان، کرمان، خراسان جنوبی، خراسان رضوی و فارس به ترتیب با ثبت ۱۶۶.۹، ۸۸.۵، ۴۹.۶، ۵۷.۳ و ۱۴۲.۴ میلی‌متر بارش، افزایش بیش از ۵۰ درصدی نسبت به میانگین بلندمدت را تجربه کرده‌اند. این در حالی است که استان‌های تهران و البرز با کاهش بیش از ۷۰ درصدی نسبت به بلندمدت، بیشترین افت بارش را به خود اختصاص داده‌اند.

وی با اشاره به تداوم خشکسالی در کشور افزود: براساس شاخص SPI به ویژه در ۶ سال اخیر، تداوم خشکسالی منجر به کاهش جدی آورد رودخانه‌ها، ورودی سدها و مخازن آب زیرزمینی و تالاب‌ها شده است؛ به‌گونه‌ای که بارش‌های اخیر نیز نتوانسته این کسری را جبران کند.

کاهش ۱۴ درصدی ورودی به سدها

قاسم‌زاده خاطرنشان کرد: میزان ورودی سدهای کشور از ابتدای سال آبی تا ۱۳ دی‌ماه ۱۴۰۴ نسبت به مدت مشابه سال گذشته حدود ۱۴ درصد کاهش یافته است.

مدیرکل دفتر اطلاعات و داده‌های آب کشور خاطرنشان کرد: همچنین درصد پرشدگی مخازن سدهای کشور به‌طور متوسط به حدود ۳۵ درصد رسیده که نسبت به سال گذشته کاهش حدود ۲۱ درصدی را نشان می‌دهد و بیانگر وضعیت نامطلوب موجودی سدهاست.

وضعیت نامطلوب سدهای ۶ استان

وی گفت: بررسی‌ها حاکی از آن است که مخازن سدهای استان‌های تهران، اصفهان، خراسان رضوی، قم، زنجان و مرکزی در شرایط نامطلوبی قرار دارند و تأمین آب شرب در شهرهای وابسته به این منابع از جمله تهران، کرج، مشهد، اراک، قم، اصفهان، یزد، تبریز و... با محدودیت مواجه است؛ از این‌رو، مدیریت مصرف آب همچنان یک ضرورت جدی در کشور به شمار می‌رود.

صرفه‌جویی ۴۰۸ هزار دلاری با جمع‌آوری گازهای مشعل

مدیرعامل شرکت پلیمر آریاساسول گفت: اجرای طرح جمع‌آوری گاز مشعل سبب جلوگیری از هدررفت سالانه ۷۶۲ تن مخلوط اتیلن و اتان می‌شود و درمجموع حدود ۴۰۸ هزار دلار صرفه‌جویی اقتصادی داشته است.

به گزارش زمان به نقل از شرکت ملی صنایع پتروشیمی، محمدرضا حیدرزاده با اشاره به هدر رفت و ارسال سالانه صدها تن مخلوط اتیلن و اتان به مشعل در زمان تعویض راکتور هیدروژناسیون یا سرویس‌گذاری واحدهای الفین اظهار کرد: این موضوع افزون بر هدررفت اقتصادی سبب افزایش آلایندگی‌های زیست محیطی می‌شد، به همین دلیل بازیابی گازهای ارزشمند مشعل به‌عنوان یکی از طرح‌های مهم با هدف کاهش مشعل‌سوزی، حفظ محیط زیست و جلوگیری از آسیب‌های فنی تعریف شد. وی با اشاره به اینکه اجرای این طرح منجر به کاهش سالانه حدود ۶ ساعت مشعل‌سوزی و جلوگیری از هدررفت ۷۶۲ تن مخلوط اتیلن و اتان می‌شود، افزود: در مجموع این طرح حدود ۴۰۸ هزار دلار صرفه‌جویی اقتصادی داشته است.

رویکرد دولت در پرداخت یارانه کالاهای اساسی تغییر کرد؛

افزایش یارانه متناسب با گرانی کالاها

وزیر کار اعلام کرد: طرح جدید کالابرگ الکترونیکی برای افزایش یارانه در صورت گرانی کالاها، این هفته آغاز می‌شود.

به گزارش سرویس اقتصادی زمان،

احمد میدری، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، در گفت‌وگوی ویژه خبری تلویزیونی، با اشاره به طراحی سیاست توزیع کالابرگ الکترونیکی، برای حمایت از معیشت خانوارها گفت: این طرح بخشی از بسته سیاستی جامع دولت است که هدف اصلی آن، تثبیت قدرت خرید مردم در حوزه کالاهای اساسی است و اجرای آن از همین هفته آغاز می‌شود. وی با بیان اینکه بر این اساس، یارانه کالاهای اساسی به‌جای تخصیص در ابتدای زنجیره، به مصرف‌کننده نهایی اختصاص داده می‌شود، افزود: با اجرای این طرح، از این پس به‌شکل ماهانه، به هر نفر یک میلیون تومان اعتبار کالابرگ اختصاص داده می‌شود که امکان خرید کالاهای اساسی را بدون پرداخت وجه نقد فراهم می‌کند. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی ادامه داد: حساب خود ۷۰ میلیون نفر شارژ شده است و اعتبار معادل ۴ ماه، به‌مبلغ ۴ میلیون تومان برای هر نفر، در حساب مشمولان نگهداری می‌شود. از هفته آینده و بر اساس جدول زمان‌بندی اعلام‌شده، مردم می‌توانند با مراجعه به فروشگاه‌ها از این اعتبار استفاده کنند. وی با اشاره به گستره اجرای این طرح تصریح کرد: در زمان حاضر امکان استفاده از کالابرگ در حدود ۲۶۰ هزار فروشگاه و واحد صنفی فراهم شده و با توافق انجام‌شده با اتاق اصناف ایران، به‌زودی تعداد واحدهای صنفی و فروشگاه‌های سیار افزایش خواهد یافت، همچنین دامنه مشمولان طرح به حدود ۸۰میلیون نفر خواهد رسید که دریافت‌کنندگان یارانه نقدی در پایان سال ۱۴۰۳ را شامل می‌شود.میدری با یادآوری اینکه در دوره‌های قبلی، کالابرگ به حدود ۶۰ میلیون نفر اختصاص می‌یافت، اظهار کرد: در این مرحله حدود ۲۰میلیون نفر به جمع مشمولان اضافه شدند و از این پس، پرداخت کالابرگ به‌صورت منظم و ماهانه انجام خواهد شد. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی تأکید کرد: این برنامه به‌گونه‌ای طراحی شده است که در صورت افزایش قیمت کالاهای اساسی یا تغییر در شرایط توافقی، مبلغ کالابرگ نیز متناسب با آن افزایش یابد تا قدرت خرید خانوارها حفظ شود. وی در توضیح تفاوت این سیاست با طرح های اعطای یارانه نقدی در گذشته گفت: در مدل‌های قبلی، یارانه نقدی ثابت می‌ماند و با افزایش قیمت‌ها، قدرت خرید مردم کاهش پیدا می‌کرد، اما در این طرح، معادل حدود ۱۰میلیارد دلار یارانه‌ای که سالانه برای کالاهای اساسی هزینه می‌شد، بر مبنای قیمت ارز توافقی، مستقیما به خانوارها و مصرف‌کنندگان تخصیص می‌یابد.

میدری با اشاره به تغییر رویکرد دولت در پرداخت یارانه کالاهای اساسی گفت: سیاست پرداخت یارانه به واردات طی سال‌های گذشته، اهداف درنظر گرفته‌شده برای توزیع یارانه‌ها را محقق نمی‌کرد و مشکلات متعددی ایجاد می‌کرد، به همین دلیل دولت تصمیم گرفت هدف توزیع یارانه را مستقیماً به مصرف‌کننده و خانوارها منتقل کند. وی اضافه کرد: سالانه حدود ۱۰میلیارد دلار و در برخی سال‌ها بیش از این رقم، صرف واردات کالاهای اساسی می‌شد که عمدتاً در اختیار وزارت جهاد کشاورزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی قرار داشت، با این حال، این شیوه نه‌تنها منجر به تثبیت قیمت برای مصرف‌کننده نمی‌شد، بلکه در مواردی باعث بروز اختلال در بازار و کاهش اثربخشی یارانه‌ها نیز می‌شد. میدری خاطرنشان کرد: در الگوی جدید، علاوه بر ایجاد وفور کالا، این اطمینان وجود دارد که در صورت افزایش قیمت کالاهای اساسی، میزان یارانه نیز متناسب با آن افزایش خواهد یافت تا قدرت خرید خانوارها ثابت بماند.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با اشاره به جامعه هدف این طرح گفت: پیش از این، حدود ۶۰ تا ۶۱ میلیون نفر کالابرگ دریافت می‌کردند، اما در مرحله جدید، تعداد مشمولان به حدود ۸۰میلیون نفر افزایش یافته است که نزدیک به ۹۰ درصد جمعیت کشور را پوشش می‌دهد. وی تصریح کرد: جمعیت کشور حدود ۸۸ میلیون نفر است و نزدیک به ۷ میلیون نفر به‌طور مستمر یارانه دریافت نمی‌کردند. در این مرحله، تمامی افرادی که یارانه نقدی دریافت می‌کردند، مشمول دریافت کالابرگ شده‌اند، تنها گروهی که از شمول این طرح خارج هستند، مشمولان دهک دهم با درآمدهای بسیار بالا هستند؛ تلاش شده است بر اساس دستور رئیس‌جمهور، بیشترین پوشش ممکن در این طرح لحاظ شود. میدری تأکید کرد: کارمندان دولت و بازنشستگان، فارغ از دهک درآمدی، مشمول دریافت کالابرگ هستند و پرداخت‌ها به‌گونه‌ای طراحی شده است که بیشترین اثر را بر تقویت معیشت خانوارها داشته باشد. وی در ادامه با اشاره به شرایط کلی اقتصاد کشور گفت: اقتصاد ایران در سال‌های اخیر با دو شوک مهم تحریم‌های شدید و جنگ ۱۲روزه مواجه بوده است و بخشی از مشکلات اقتصادی، به‌ویژه در یک سال گذشته، ناشی از همین شوک‌هاست. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با ابراز اینکه تحریم‌ها ذاتاً تورم‌زا هستند، اظهار کرد: تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد اگر تحریم‌ها به‌درستی مدیریت شوند، می‌توانند به فرصتی برای اصلاح ساختارها و بهبود وضعیت اقتصادی تبدیل شوند، نمونه بارز آن، تجربه آلمان پس از جنگ جهانی اول است که با وجود تحریم‌های بسیار شدید، توانست با تکیه بر ظرفیت انسانی خود اقتصادش را احیا کند. وی افزود: تجربه داخلی ایران در دوران جنگ تحمیلی نشان داد که با سیاست‌گذاری صحیح می‌توان عدالت آموزشی، امنیت غذایی و توسعه بهداشت را حتی در شرایط بحرانی محقق کرد. جنگ ۱۲روزه اخیر نیز یک شوک اقتصادی ایجاد کرد که بخشی از نوسانات تورمی و ارزی ناشی از آن است، اما دولت و جامعه با همکاری یکدیگر می‌توانند این شوک‌ها را مدیریت کنند. میدری خاطرنشان کرد: دولت برای مقابله با این شرایط، سیاست‌های ۱۷بندی را در حوزه حمایت از واحدهای تولیدی و خانوارها تدوین کرده است که حفظ قدرت خرید مردم، به‌عنوان یکی از محورهای اصلی این بسته، به‌طور جدی دنبال می‌شود. وی در تشریح جزئیات اجرای طرح جدید کالابرگ الکترونیکی، گفت: تجربه حذف تخصیص یارانه از ابتدای زنجیره تامین و انتقال آن به مصرف‌کننده نهایی در برخی کالاها مانند برنج، نشان داد که قیمت نهایی برای مردم تغییر معناداری نداشت، اما رانت پرداختی به واردکنندگان حذف شد. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی یادآور شد: در مقطعی که یارانه واردات برنج حذف شد، قیمت این کالا در بازار به حدود ۱۵۰ تا ۱۷۰ هزار تومان رسید، در حالی که پیش از آن نیز برنج خارجی در بازه قیمتی ۱۲۰ تا ۱۶۰ هزار تومان عرضه می‌شد و فشار قابل‌توجهی به مصرف‌کننده وارد نشد، اما یارانه‌ای که به واردکننده پرداخت می‌شد، عملاً حذف شد. وی با تأکید بر اینکه البته همه کالاهای اساسی شرایط یکسانی ندارند، اضافه کرد: در برخی کالاها مانند روغن، به‌دلیل محدود بودن تعداد تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان، کنترل قیمتی دولت آسان‌تر است، اما در کالاهایی مانند برنج، مرغ و سایر محصولات با تولیدکنندگان و واردکنندگان متعدد، تغییر سیاست یارانه‌ای نیازمند نظارت دقیق‌تر است. میدری ادامه داد: قیمت‌های مصوب کالاهای اساسی توسط ستاد تنظیم بازار و سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان اعلام خواهد شد و در صورت تغییر در یارانه نهاده‌ها، میزان افزایش قیمت‌ها به‌صورت رسمی اطلاع‌رسانی می‌شود. میدری با اشاره به اینکه اجرای طرح کالابرگ بخشی از یک بسته جامع سیاست‌های حمایتی دولت است، تصریح کرد: دولت به‌صورت همزمان سیاست‌هایی را در حوزه عدالت آموزشی و کاهش هزینه‌های بهداشت و درمان دنبال می‌کند. رئیس‌جمهور شخصاً پیگیر اجرای عدالت آموزشی و نظام ارجاع و پزشک خانواده است تا هزینه‌های آموزش و سلامت برای خانوارها کاهش یابد. وی خاطرنشان کرد: اگرچه در زمان حاضر یارانه‌های قابل‌توجهی در این دو حوزه پرداخت می‌شود، اما به‌دلیل ناکارآمدی ساختارها، اثرگذاری آن‌ها محدود است، لذا اصلاح این سازوکارها می‌تواند نقش مهمی در کاهش هزینه‌های زندگی مردم داشته باشد. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی همچنین از تدوین و ابلاغ بسته‌ای حمایتی در حوزه تولید خبر داد و گفت: بسته ۱۷بندی دولت که به‌زودی از سوی معاون اول رئیس‌جمهور ابلاغ می‌شود، شامل سیاست‌های ارزی، بانکی، حمایتی و رفاهی است که بخشی از آن به حمایت از صنایع، بخش کشاورزی و تأمین نقدینگی تولیدکنندگان اختصاص دارد. میدری تصریح کرد: دولت به‌عنوان سپر محافظ، وظیفه دارد نوسانات اقتصادی ناشی از عوامل بیرونی را به حداقل برساند و از انتقال شوک‌های اقتصادی به خانوارها و واحدهای تولیدی جلوگیری کند. وی با بیان اینکه دولت چهاردهم با چالش‌های متعددی مواجه بوده است، اضافه کرد: ما سعی کرده‌ایم این شوک‌ها را مهار کنیم و با همراهی مردم، ثمرات سیاست‌های جدید را در زندگی روزمره آنان ملموس کنیم. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تعامل مستمر با نهادهای صنفی و اقتصادی اشاره کرد و گفت: جلسات اخیر دولت با حضور رؤسای اتاق اصناف و اتاق بازرگانی ایران برای ارائه پیشنهادات بهبود وضعیت اقتصادی، نمونه‌ای از همکاری و وفاق ملی است که می‌تواند سرعت اثرگذاری سیاست‌ها را افزایش دهد. وی ضمن جمع‌بندی سخنانش، درباره انتظارات مردم اظهار داشت: انتظارات شهروندان کاملاً به‌حق است و تلاش دولت و سایر ارکان نظام بر پاسخگویی به این نیازها متمرکز است. نوسانات اقتصادی در تمام کشورها وجود دارد، اما همراهی و همدلی مردم، مهم‌ترین عامل مدیریت این چالش‌هاست.

بازار خودرو سردرگم است

به گفته رئیس اتحادیه نمایشگاه‌داران و فروشندگان خودرو تهران با وجود کاهش قیمت دلار و ارز در بازار آزاد طی روزهای اخیر، اما قیمت خودرو هنوز عقب نشینی نکرده و بازار در حالت رکودی قرار دارد.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، بازار خودرو طی هفته‌های اخیر و در پی افزایش نرخ ارز در بازار آزاد با جهش قیمتی روبرو شد و با وجود عقب نشینی جزئی قیمت ارز در بازار آزاد اما همچنان نرخ قیمت خودرو در بازار افزایشی است و طبق برخی گزارش‌ها به علت احتمال افزایشی بودن قیمت خودرو بسیاری از معاملات انجام نمی‌شود که بیشتر به علت عدم تمایل فروشندگان در بازار است. در این رابطه اسد کرمی - رئیس اتحادیه نمایشگاه‌داران و فروشندگان خودرو تهران در توضیح وضعیت بازار خودرو گفت: زمانی که ارز در بازار آزاد روند افزایشی خود را آغاز کرد، متاسفانه خودرو با شدت بیشتری شاهد افزایش قیمت بود که هم در خودروهای داخلی و هم در خودروهای وارداتی و مونتاژی، افزایش قیمت‌ها بالا بود. وی افزود: افزایش قیمت خودرو در بازار به صورت حبابی بالا رفته به طوریکه یک خودرو ایرانی مانند ۲۰۷ که در ماه گذشته در محدود یک میلیارد و ۱۵۰ میلیون تومان قیمت داشت، امروز در بازار با قیمت یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان معامله می‌شود که بیانگر افزایش نزدیک به ۴۰۰ میلیون تومانی قیمت این خودرو از زمان افزایش نرخ ارز است. رئیس اتحادیه نمایشگاه‌داران و فروشندگان خودرو تهران خاطرنشان کرد: اما سوالی که باید در این رابطه مطرح کرد این است که تا میزان ارز باید کاهش پیدا کند تا قیمت این خودرو به نرخ قبلی خود باز گردد که به نظر می‌رسد این اتفاق با توجه به شرایط اقتصادی رخ ندهد و غیر ممکن باشد. اسدی ادامه داد: تجربه نشان می‌دهد هر زمانی که یک خودرو در بازار حدود ۲۰۰ میلیون تومان افزایش قیمت را تجربه کرده باشد، در نهایت حدود ۱۰۰ میلیون تومان عقب نشینی می‌کند که در نهایت بیانگر روند افزایشی قیمت‌ها است. وی تصریح کرد: اگر تخصیص ارزها به موقع و مناسب صورت می‌گرفت و روند تولید خودرو تسهیل می‌شد و خودروها در بازار عرضه می‌شدند، بی شک با این روند افزایش قیمت روبرو نبودیم؛ اما متاسفانه این اتفاق محقق نشد و طی هفته‌های اخیر نزدیک به ۱۵ تا ۲۰ درصد در بازار خودرو از خودروهای داخلی تا خارجی افزایش قیمت رخ داده است به طوریکه از زمان افزایش قیمت‌ها تا امروز در خودروهای داخلی بین ۲۰۰ تا ۴۰۰ میلیون تومان افزایش قیمت رخ داده و در خودروهای خارجی و وارداتی تا خودروهای وارداتی نیز در قیمت‌هایی پنج میلیارد تومان با افزایش یک میلیارد تومانی به شش میلیارد تومان رسیده است. رئیس اتحادیه نمایشگاه‌داران و فروشندگان خودرو تهران گفت: این در حالی است با توجه به کاهش قیمت دلار و ارز در بازار آزاد، اما قیمت خودرو عقب نشینی نکرده و معاملات در بازار بسیار رکودی است و بازار در حالت سردرگمی به سر می‌برد. اسدی افزود: وضعیت بازار نشان می‌دهد که نه فروشنده‌ای تمایل به فروش دارد و نه خریداری در بازار وجود دارد و متاسفانه بازار خرید و فروش خودرو کاملا رکودی شده و به علت افزایش قیمت‌ها از هر ۱۰ قرارداد معامله شاید بین ۸ الی ۹ قرار داد لغو می‌شد. وی ادامه داد: با توجه به زمزمه‌های مطرح شده درباره تک نرخی شدن ارز، در صورت تحقق این موضوع ممکن است حتی تا یک ماه زمان لازم باشد تا بازار بتواند قیمت‌ها و نرخ‌های جدید را به دست آورد و حتی اگر قیمت ارز تعدیل شود چند هفته طول می‌کشد که تا بازار خودرو خود را با قیمت تعدیل شده ارز تطبیق دهد.

نگاه روز

پیش‌بینی سمت و سوی قیمت دلار در شرایط کنونی

سیاوش ملک‌پور

هر بار که موجی از اعتراضات در ایران شکل گرفته و سپس فروکش کرده است، یک متغیر اقتصادی مسیر متفاوتی را طی کرده: نرخ دلار

اقتصاد ایران در سال‌های اخیر بارها با شوک‌های اجتماعی و سیاسی مواجه شده است؛ شوک‌هایی که اغلب ریشه‌های اقتصادی داشته‌اند و در نهایت نیز پیامدهای اقتصادی روشنی از خود به جا گذاشته‌اند.مرور اعتراضات سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۸ و ۱۴۰۱ نشان می‌دهد که اگرچه ماهیت این اعتراضات متفاوت بوده، اما یک نتیجه مشترک در همه آن‌ها دیدهر می‌شود : کاهش ارزش پول ملی و افزایش نرخ دلار در خلال یا پس از پایان اعتراضات.

۱۳۹۶: آغاز یک چرخه آشنا

اعتراضات زمستان ۱۳۹۶ عمدتاً با محوریت مسائل اقتصادی شکل گرفت؛ افزایش هزینه‌های زندگی، بیکاری و کاهش قدرت خرید. پیش از آغاز این اعتراضات، نرخ دلار در بازار آزاد در محدوده ۳۸۰۰ تا ۴۲۰۰ تومان قرار داشت و اگرچه اقتصاد در وضعیت ایده‌آل نبود، اما هنوز ثبات نسبی در بازار ارز دیده می‌شد. پس از فروکش کردن اعتراضات، فضای بی‌اعتمادی اقتصادی تشدید شد و انتظارات تورمی افزایش یافت. نتیجه آن بود که در سال ۱۳۹۷، نرخ دلار جهشی کم‌سابقه را تجربه کرد و به بیش از ۱۰ هزار تومان رسید. این اتفاق نشان داد که حتی پس از آرام شدن فضای اجتماعی، اثرات اقتصادی ناآرامی‌ها می‌تواند با وقفه زمانی خود را نشان دهد.

۱۳۹۸: شوک بنزینی و تشدید نااطمینانی

اعتراضات آبان ۱۳۹۸ که در پی افزایش ناگهانی قیمت بنزین رخ داد، یکی از گسترده‌ترین اعتراضات اقتصادی سال‌های اخیر بود. پیش از این رویداد، دلار در بازار آزاد در محدوده ۱۱ تا ۱۲ هزار تومان معامله می‌شد. پس از اعتراضات و در ماه‌های بعد، بازار ارز با موج تازه‌ای از افزایش قیمت مواجه شد. دلار در پایان سال ۱۳۹۹ به بیش از ۳۰ هزار تومان رسیده بود؛ افزایشی که تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل از جمله تشدید تحریم‌ها، نااطمینانی سیاسی و افزایش تقاضا برای حفظ ارزش دارایی‌ها شکل گرفت. در این دوره، اعتراضات نقش یک عامل تشدیدکننده را ایفا کردند؛ عاملی که انتظارات منفی نسبت به آینده اقتصاد را تقویت کرد.

۱۴۰۱: اعتراضات اجتماعی با پیامد اقتصادی

اعتراضات سال ۱۴۰۱ با زمینه‌های اجتماعی آغاز شد، اما در بستری رخ داد که اقتصاد ایران از پیش با تورم بالا و کاهش شدید ارزش پول ملی روبه‌رو بود. پیش از آغاز این اعتراضات، نرخ دلار در محدوده ۳۰ تا ۳۳هزار تومان قرار داشت. در جریان و پس از پایان اعتراضات، بازار ارز بار دیگر واکنش نشان داد و دلار در ماه‌های پایانی ۱۴۰۱ و ابتدای ۱۴۰۲ به بیش از ۵۰ هزار تومان‌رسید. این افزایش، بازتابی از رشد ناطمینانی، خروج سرمایه و تلاش خانوارها برای حفظ قدرت خرید خود بود.

تخلیه اجتماعی و تعویق شوک تورمی

در کنار آثار مستقیم اعتراضات بر بازار ارز، یک نکته مهم اما کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. در بسیاری از این مقاطع، پس از فروکش کردن اعتراضات، نوعی تخلیه انرژی نهفته اجتماعی رخ می‌دهد؛ وضعیتی که در آن دولت‌ها می‌توانند از شدت فشارهای اجتماعی بکاهند. در چنین فضایی، دولت‌ها معمولا با نگرانی کمتری نسبت به واکنش فوری جامعه به تورم یا افزایش قیمت‌ها مواجه هستند. این موضوع می‌تواند باعث شود سیاست‌های اقتصادی سخت‌گیرانه‌تر یا تصمیمات دشوار، با حساسیت اجتماعی کمتری اجرا شوند. با این حال، پیامد این رویکرد، اغلب در میان‌مدت خود را نشان می‌دهد؛ جایی که تورم انباشته و کاهش ارزش پول ملی، فشار بیشتری بر معیشت مردم وارد می‌کند. بررسی اعتراضات ۱۳۹۶، ۱۳۹۸ و ۱۴۰۱ نشان می‌دهد:

- اقتصاد ایران پیش از هر موج اعتراضی در وضعیت شکننده قرار داشته است؛
- اعتراضات به‌عنوان یک عامل تشدیدکننده، انتظارات تورمی و بی‌اعتمادی اقتصادی را افزایش داده‌اند؛
- پس از پایان اعتراضات، نرخ دلار در سطحی بالاتر از قبل تثبیت شده و ارزش ریال کاهش یافته است.

تجربه سال‌های اخیر نشان می‌دهد که در ایران، آرام شدن خیابان‌ها الزاماً به معنای آرام شدن اقتصاد نیست. اعتراضات ممکن است در کوتاه‌مدت فروکش کنند، اما اثرات آن در بازار ارز و ارزش پول ملی با تأخیر ظاهر می‌شود. تا زمانی که ریشه‌های اقتصادی نارضایتی‌ها از تورم گرفته تا ناطمینانی و کاهش قدرت خرید" برطرف نشود، این چرخه می‌تواند بار دیگر تکرار شود؛ چرخه‌ای که در نهایت هزینه آن را جامعه با دلار گران‌تر و ریال ضعیف‌تر می‌پردازد.

Alborz.payam@gmail.com

خبر

مشکلات اقتصادی از بخش تولید آغاز می‌شود

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران با اشاره به دخالت های آمریکا در مسایل اقتصادی و داخلی کشورمان گفت: مسئله اساسی اکنون بحث اقتصادی و معیشت مردم است من توصیه جدی می کنم به کسانی که در فضای اقتصاد هستند به هر حال وارد فضای سیاسی نشوند.

به گزارش زمان به نقل ازایرنا، محمود نجفی عرب اظهار داشت: هر چند در نهایت مسایل اقتصادی به مسایل سیاسی وصل می شود اما نباید فعالان اقتصادی و اصناف وارد فضای سیاسی شوند. وی با بیان اینکه فعالان اقتصادی دغدغه های زیادی دارند که باید آنها را شنید و برای آن راه حل ارایه داد، گفت: اتاق بازرگانی تهران انتظار دارد دولت در تدوین سیاست‌های آتی، به الزامات بخش تولید، به‌ویژه در حوزه اجرای قانون در زمینه حذف قیمت‌گذاری دستوری و تأمین منابع مالی، توجهی ویژه مبذول کندوی بر لزوم تغییر تمرکز سیاست‌گذاری از اصناف به بخش تولید تأکید کرد و گفت: اجرای بی‌قید و شرط اصلاحات ساختاری در حوزه ارز و حذف قیمت‌گذاری دستوری ضروری است. نجفی عرب بیان داشت: به دنبال تجمعات و مباحث اخیر در بازار که عموما بر محور اصناف و خرده‌فروشی متمرکز شده بود، اتاق بازرگانی تهران بر این باور است که ریشه اصلی بی‌ثباتی فعلی در حوزه اقتصادی نه در لایه‌های انتهایی توزیع، بلکه در بخش تولید و خدمات به عنوان موتور محرکه اقتصاد کشور قرار دارد. وی بر ساماندهی نرخ ارز و حذف رانت در این عرصه اشاره کرد و گفت: اتاق بازرگانی تهران از تک‌نرخی شدن ارز و حذف رانت‌های ناشی از چندنرخی بودن آن حمایت می کند؛ این خواستهای است که سال‌ها توسط تمامی اتاق‌های بازرگانی مطرح شده است، با این حال، این اصلاح باید با یک الزام اساسی همراه باشد. وی عنوان کرد: حذف کامل اقتصاد دستوری و قیمت‌گذاری دستوری باید مورد توجه قرار گیرد همان‌طور که در قانون برنامه هفتم تصریح شده، کالاهایی که از ارز غیر یارانه‌ای استفاده می‌کنند، نباید مشمول قیمت گذاری دولتی باشند. تداوم سیاست‌های دستوری، به رغم تک‌نرخی شدن ارز، هدف اصلی را محقق نخواهد ساخت،وی به بحران تورم و رکود در تولید اشاره کرد و گفت: بنگاه‌های تولیدی و خدماتی کشور امروز در شرایطی بسیار دشوار فعالیت می‌کنند. ما همزمان با تورم جدی در تأمین نهاده‌ها و مواد اولیه مواجه هستیم و هم رکود جدی در سطح بازار مصرف. این دوگانگی، زنجیره تولید را مختل کرده و ادامه حیات بنگاه‌ها را با چالش مواجه ساخته است.